

Didaktik, omsorg och pedagogik i fritidshem – en begreppsdiskussion

Inbjudan till

Digital konferens 11 februari 13.00-16.30 2021 SU

För att stärka det fritidshemspedagogiska forskningsområdet hälsar vi varmt välkomna till en digital konferens kring fritidshemspedagogiska begrepp. Vid konferensen presenteras och definieras centrala begrepp inom fritidshemspedagogik. Varje bidrag tilldelas tio minuters presentation och fem minuters diskussion.

Program:

13.00 Inledning Annika

13.10- 13.55

”Hur och vad på fritidshem”

Moderator Anna-Lena

Lena, Helene, Monica

Helena och Björn

Line

Paus 10 min

14.05-14.55

”Barns rättigheter och synen på barn på fritidshem”

Moderator Linnea

Sara

Eva

Karin

Paus 10 min

15.05-15.35

”Talet kring och realisering av fritidshemmet”

Moderator Anneli

Marianne

Ann-Katrin

Paus 10 min

15.45-16.30 Anna Avslutande diskussion

ABSTRAKT

Lena Boström, Mittuniversitetet, Helene Elvstrand, Linköpings Universitet och Monica Orwehag (Högskolan Väst)

Vi vill i denna presentation diskutera didaktik i fritidshem och vad det kan betyda i relation till fritidshemmets undervisningsuppdrag. Presentationen tar sin utgångspunkt i en pilotstudie där vi genom en enkätundersökning undersökt olika yrkesgruppers uppfattningar om didaktik. Enkäten är konstruerad utifrån en kartläggning av hur didaktikbegreppet är beskrivet i svensk fritidshemsforskning. Kartläggningen visar på en variation av beskrivningar och att området är under formering.

Helena Ackesjö, Linnéuniversitetet & Björn Haglund, Högskolan i Gävle

Undervisning är ett begrepp som tidigare inte använts i fritidshem men som under senare år har aktualiserats. Det blir därför viktigt att diskutera vad undervisning på fritidshem är/kan vara, hur undervisning genomförs och i vilket syfte. Vi avser att diskutera resultatet från en studie där undervisning på fritidshem analyseras med hjälp av begreppen intentionalitet, interaktivitet och intersubjektivitet.

Line Isaksson, Jönköping University

2015 när jag var med och skrev fram läroplanstexten för fritidshem skrevs tre begrepp fram som beskriver lärandet på fritidshem. Dessa tre begrepp; situationsstyrt, upplevelsebaserat samt grupporienterat, beskriver hur lärandet på fritidshem ska komplettera förskoleklassen och skolan (Skolverket, 2019). Med tiden så har dessa begrepp blivit allt mer centrala för att kunna utveckla och organisera undervisning på fritidshemmet. Kvalitén på undervisningen i landets fritidshem är varierande och jag har en upplevelse av att fler och fler fritidshem är aktivitetsstyrda istället för att utifrån elevens intresse och behov erbjuda en undervisning som är följsam där elevens inflytande är central. För att utveckla och förfinas undervisningen blir dessa begrepp intressanta och jag skulle vilja diskutera hur ni ser på dessa begrepp och vad de innebär för fritidshemmets undervisning.

Sara Lenninger, Högskolan Kristianstad

I samband med att Barnkonventionen inkorporerades i svensk lag i januari 2020 har också kunskap om barnrättsfrågor aktualiserats i skolan och på fritidshem. För att barns rätt till att bli hörda, och kravet att deras röst ska tas i beaktning vid beslut som rör deras vardag, ska kunna uppfyllas krävs kunskap om dessa rättigheter och skyldigheter hos alla parter. Vi är intresserade av att undersöka pedagogers arbete med demokrati och delaktighetsfrågor tillsammans med elever på fritidshem med utgångspunkt från barnkonventionen (främst artikel 12). Centrala begrepp för dessa undersökningar i verksamheten är förstas *delaktighet* men även *agens* där både barn betraktas som rättighetsbärare och aktör i fritidshem.

Eva Kane, Stockholms Universitet

Lek har sedan 1700-talet varit förknippat med lärande och undervisning men hur kan vi förstå lek i skolan idag i relation till fritidshemspedagogik och begreppen undervisning och didaktik? Vad gör vi med Barnkonventionens krav på lek som rättighet? Leken är ett

komplext fenomen som kan användas för att belysa konsekvensen av synen på barn, kunskap och undervisning.

Karin Lager, Göteborgs universitet

Reviderad policy för fritidshem de senaste 20 åren har fört med sig en rad nya begrepp för fritidshem: lärande, undervisning och didaktik är några exempel. Flera av oss är intresserade av vilken betydelse dessa begrepp får i fritidshemmets praktik. Själv har jag mer och mer, i relationen till de begreppen, börjat fundera över begreppet förhållningsätt. Jag stödjer mig bland annat på den formulering som finns i Barnstugeutredningen (Barns fritid, SOU 1974:42) om förhållningssättet i fritidshem som en pedagogisk grundsyn. Birgit Andersson (2020) beskriver att detta är en väsentlig del av fritidshemmets pedagogik även idag. En pedagogisk grundsyn förenar tillsyn, omsorg och pedagogik, innebär en respekt för barnen och deras åsikter, liksom respekt för det barnen intresserar och sysselsätter sig med samt en tilltro till barnens förmågor. Begreppet som jag vill ta upp till diskussion är alltså förhållningsätt i fritidshem och vad det kan innebära idag och framöver.

Marianne Dahl, Linnéuniversitetet

Min presentation är kopplad till ett Ifous-projekt om *Fritidshemmets pedagogiska uppdrag* (Ifous 2019-2022). Studien riktar fokus mot positioneringar i argumentationstraditioner i lärares berättelser om undervisning i fritidshemmet. Enligt Billig (1996) bygger argumentationstraditioner på hur vi talar om vår verksamhet. Analysen av det empiriska materialet visar ett förändrat motstånd till begreppet undervisning och närmande till en utbildningsdiskurs. En märkbar förändring är att didaktiska frågor och planering är mer framlyfta i berättelserna. Däremot sammankopplas inte lek med undervisning utan får stå för ett särskilt arbetssätt.

Ann-Katrin Perselli, Linnéuniversitetet

De begrepp som jag vill vara med och konferera om rör undervisning i fritidshem. I en textanalys visade sig det när lärare i fritidshem beskrev sin planerad undervisning fokuserades lärandemål för eleverna. Men när de beskrev genomförd undervisning var i stället elevernas intressen i fokus och hur elevernas perspektiv togs tillvara. Denna skillnad i fokus tycker jag är intressant för jag tror att den är ett uttryck för korsdraget som fritidshemslärare ställs inför i planering och genomförande av undervisning.